

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive research) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการดูแลตนเองกับภาวะสุขภาพ และเพื่อศึกษาความแตกต่างของความสามารถในการดูแลตนเอง และภาวะสุขภาพตามปัจจัยพื้นฐาน ได้แก่ รายได้ ระดับการศึกษา และระบบครอบครัว ของผู้สูงอายุในเขตชนบท อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น มีระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นผู้สูงอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ทั้งเพศหญิง และเพศชาย ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตชนบท อำเภอพล เป็นผู้ที่มิได้มีคุณสมบัติดังนี้

3.1.1 ไม่เจ็บป่วยเป็นโรคเรื้อรัง ได้แก่ วัณโรค โรคเบาหวาน โรคไต โรคหัวใจ เป็นต้น

3.1.2 ไม่เป็นอัมพาต และไม่มี ความพิการของร่างกายที่ทำให้เกิดข้อจำกัดของการทำกิจวัตรประจำวันด้วยตนเอง

3.1.3 สามารถติดต่อสื่อสารได้

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ทั้งเพศหญิงและเพศชาย ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น จำนวน 213 คน (ดังสูตรที่ใช้คำนวณขนาดตัวอย่างในภาคผนวก ก.)

ในการสุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ ใช้การสุ่มตัวอย่างจากประชากรผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตชนบท อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้การแบ่งขนาดของตำบลเป็นเกณฑ์ คือ ตำบลขนาดใหญ่ ประกอบด้วย 6 ตำบล และตำบลขนาดเล็ก ประกอบด้วย 6 ตำบล จากนั้นจึงสุ่มตำบลตัวอย่าง เพื่อเลือกเป็นตัวแทนในการศึกษา

โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้ตำบลตัวอย่างมา 2 ตำบล คือ ตำบลขนาดใหญ่ สุ่มได้ตำบลลอมคอม ประกอบด้วย 9 หมู่บ้าน ตำบลขนาดเล็ก สุ่มได้ตำบลเก่าจั่ว ประกอบด้วย 10 หมู่บ้าน

ขั้นที่ 2 สุ่มหมู่บ้านตัวอย่าง จากตำบลตัวอย่าง 2 ตำบล ตำบลละ 3 หมู่บ้าน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีการจับฉลากแบบไม่แทนที่ (Sampling without Replacement) ตามรายชื่อของหมู่บ้านในตำบลตัวอย่าง ได้แก่ ตำบลลอมคอม สุ่มได้หมู่ที่ 2 หมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 5 ตำบลเก่าจั่ว สุ่มได้หมู่ที่ 3 หมู่ที่ 5 และหมู่ที่ 6 ได้หมู่บ้านตัวอย่างทั้งสิ้น 6 หมู่บ้าน

สำรวจจำนวนผู้สูงอายุ ในหมู่บ้านที่สุ่มได้ทั้ง 6 หมู่บ้าน ที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ ได้จำนวนผู้สูงอายุทั้งหมด 239 คน แล้วคำนวณหาขนาดตัวอย่างแต่ละหมู่บ้านตามสัดส่วน

ขั้นที่ 3 สุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุ ทั้ง 6 หมู่บ้าน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีการจับฉลากแบบไม่แทนที่ (Sampling without Replacement) ตามรายชื่อของผู้สูงอายุในแต่ละหมู่บ้าน ได้ตัวอย่างผู้สูงอายุที่ทำการศึกษทั้งสิ้น จำนวน 213 คน ดังนี้

ตำบลขนาดใหญ่	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
(ตำบลลอมคอม)	
หมู่ 2 พหนองไผ่	58 คน
หมู่ 3 พหนองอรุณ	44 คน
หมู่ 5 พหนองโจด	65 คน
ตำบลขนาดเล็ก	
(ตำบลเก่าจั่ว)	
หมู่ 3 พหนองม่วงใหญ่	25 คน
หมู่ 5 ชัยมงคล	11 คน
หมู่ 6 ไนนสะอาด	10 คน
รวม	213 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้มีทั้งหมด 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ศาสนา อาชีพหลักก่อนเข้าสู่วัย 60 ปี รายได้ และที่มาของรายได้ และระบบครอบครัว (สถานภาพสมรส ลักษณะการพักอาศัย การเป็นเจ้าของบ้าน บทบาทหน้าที่ของผู้สูงอายุในครอบครัว)

ครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว)

ส่วนที่ 2 แบบประเมินเกี่ยวกับ ความสามารถในการดูแลตนเอง ประเมินโดย นำแบบสำรวจตนเองในฐานะผู้ดูแลตนเอง (Self-As-Carer-Inventory) ของ Geden และ Taylor (1989) ซึ่งแปลและเรียบเรียงเป็นภาษาไทยโดย กาญจนา ประสานปราม (2535) มาปรับปรุงให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 40 ข้อ แบ่งเป็น 4 ด้านคือ

1) ความสามารถในการรู้คิด การให้คุณค่าและเป้าหมายของการดูแลตนเอง ประกอบด้วยข้อคำถาม 15 ข้อ

2) ความสามารถในการพิจารณาและตัดสินใจเลือกวิธีที่ควรจะทำกรดูแลตนเอง ประกอบด้วยข้อคำถาม 10 ข้อ

3) ความสนใจ เอาใจใส่ และเฝ้าระวังสุขภาพของตนเอง ประกอบด้วยข้อคำถาม 7 ข้อ

4) การมีทักษะ และความพึงพอใจในการทำกิจกรรมการดูแลตนเอง ประกอบด้วยข้อคำถาม 8 ข้อ

ลักษณะคำตอบของข้อคำถามแต่ละข้อเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ดังนี้

ตรงความจริงมากที่สุด	หมายถึง	ข้อความในคำถามนั้นตรงกับระดับความสามารถของผู้สูงอายุมากที่สุด
ตรงความจริงค่อนข้างมาก	หมายถึง	ข้อความในคำถามนั้นตรงกับระดับความสามารถของผู้สูงอายุเป็นส่วนใหญ่
ตรงความจริงเล็กน้อย	หมายถึง	ข้อความในคำถามนั้นตรงกับระดับความสามารถของผู้สูงอายุเพียงเล็กน้อย
ไม่ตรงความจริงเลย	หมายถึง	ข้อความในคำถามนั้นไม่ตรงกับระดับความสามารถของผู้สูงอายุเลย

ลักษณะของข้อความที่เป็นทางบวก มีเกณฑ์การให้คะแนนคำตอบดังนี้

ตรงความจริงมากที่สุด	ให้คะแนน	4 คะแนน
ตรงความจริงค่อนข้างมาก	ให้คะแนน	3 คะแนน
ตรงความจริงเพียงเล็กน้อย	ให้คะแนน	2 คะแนน
ไม่ตรงความจริงเลย	ให้คะแนน	1 คะแนน

เกณฑ์ในการแปลผล ใช้ค่า $\bar{x} \pm 1$ SD. มีดังนี้

คะแนน	การแปลผล
149.27 - 160.00	ความสามารถในการดูแลตนเองสูง
108.48 - 149.26	ความสามารถในการดูแลตนเองปานกลาง
40.00 - 108.47	ความสามารถในการดูแลตนเองต่ำ

ส่วนที่ 3 แบบประเมินเกี่ยวกับภาวะสุขภาพ ประกอบด้วย

3.1 แบบประเมิน ความสมบูรณ์เชิงโครงสร้าง

ประยุกต์ตามแบบบันทึกสุขภาพผู้สูงอายุที่สร้างโดย กองการพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข (2537) ประกอบด้วย ข้อคำถามเกี่ยวกับอาการแสดงของระบบต่าง ๆ ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 14 ข้อ

ลักษณะคำตอบของข้อความแต่ละข้อ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ และมีเกณฑ์การให้คะแนนคำตอบ ดังนี้

ไม่มีอาการเลยตลอด 1 เดือนที่ผ่านมา	ให้คะแนน 3 คะแนน
มีอาการแสดงอย่างใดอย่างหนึ่งเพียงเล็กน้อย	ให้คะแนน 2 คะแนน
มีอาการแสดงอย่างใดอย่างหนึ่ง ปานกลาง-มาก	ให้คะแนน 1 คะแนน

เกณฑ์ในการแปลผล ใช้ค่า $\bar{x} \pm 1$ SD. มีดังนี้

คะแนน	การแปลผล
39.45 - 42.00	ความสมบูรณ์เชิงโครงสร้างอยู่ในระดับสูง
33.62 - 39.44	ความสมบูรณ์เชิงโครงสร้างอยู่ในระดับปานกลาง
14.00 - 33.61	ความสมบูรณ์เชิงโครงสร้างอยู่ในระดับต่ำ

3.2 แบบประเมินความสมบูรณ์ในการทำหน้าที่

3.2.1 แบบประเมิน ความสมบูรณ์ในการทำหน้าที่ด้านร่างกายแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

ความสามารถทางกายภาพ (Physical Activities of Daily Living, PADL) ประกอบด้วย 7 กิจกรรม ได้แก่ การอาบน้ำ การขับถ่ายอุจจาระปัสสาวะ การแต่งกาย การเปลี่ยนอิริยาบถ การรับประทานอาหาร การขึ้นลงบันไดบ้าน การก้มย่อตัวลงเก็บของ

ความสามารถในการดำรงชีวิตอยู่ในชุมชน (Instrumental of Daily Living, IADL) ประกอบด้วย 7 กิจกรรม ได้แก่ การไปซื้อของที่ร้านค้าในหมู่บ้าน การทำอาหาร การทำความสะอาดบ้าน การกางมุ้งการเก็บมุ้งนอน การเก็บเงิน การจ่ายเงินด้วยตนเอง การปลูกผักสวนครัว หรือการไปเก็บผักตามป่าละเมาะใกล้หมู่บ้าน การเดินระยะไกล เช่น การเดินไปใส่บาตร เดินไปเยี่ยมเพื่อนบ้าน

แบบประเมินทั้ง 2 ส่วนดังกล่าว ผู้วิจัยใช้แบบประเมินที่สร้างโดย พนิษฐา พานิชชีวะกุล (2537) ข้อคำถามทั้งหมด 14 ข้อ ลักษณะข้อคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ คือ ทำได้ปกติ ทำได้ยากลำบาก หรือทำได้บางส่วน และทำไม่ได้ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน 3,2,1 ตามลำดับ

เกณฑ์ในการแปลผล ใช้ค่า $\bar{x} \pm 1$ SD. มีดังนี้

คะแนน	การแปลผล
40.75 - 42.00	ความสมบูรณ์ในการทำหน้าที่ด้านร่างกายอยู่ในระดับสูง
32.28 - 40.74	ความสมบูรณ์ในการทำหน้าที่ด้านร่างกายอยู่ในระดับปานกลาง
14.00 - 32.27	ความสมบูรณ์ในการทำหน้าที่ด้านร่างกายอยู่ในระดับต่ำ

3.2.2 แบบประเมินความสมบูรณ์ในการทำหน้าที่ด้านสังคม เป็นส่วนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง จากการทบทวนวรรณกรรม ประกอบด้วย ความสามารถในการมีปฏิสัมพันธ์ในสังคม 2 ส่วน คือ

การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal interaction) ประกอบด้วย สัมพันธภาพกับบุคคลในครอบครัว สัมพันธภาพกับญาติพี่น้อง และสัมพันธภาพกับเพื่อนเพื่อนบ้าน

ความสามารถในการเข้าร่วมกิจกรรมในสังคม (Activities indicative of social participation) ประกอบด้วย การเป็นสมาชิกหรือเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน และการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา

ลักษณะคำตอบของข้อคำถามแต่ละข้อเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ	
เป็นประจำ	หมายถึง ผู้สูงอายุสามารถปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามข้อความในข้อคำถามนั้นอย่างสม่ำเสมอ
บางครั้ง	หมายถึง ผู้สูงอายุสามารถปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามข้อคำถามนั้นเป็นบางครั้ง
ไม่เคย	หมายถึง ผู้สูงอายุไม่เคยปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามข้อความในข้อคำถามนั้นเลย

ลักษณะของข้อความเป็นทางบวก มีเกณฑ์การให้คะแนนคำตอบดังนี้

เป็นประจำ	ให้คะแนน	3 คะแนน
บางครั้ง	ให้คะแนน	2 คะแนน
ไม่เคย	ให้คะแนน	1 คะแนน

เกณฑ์ในการแปลผล ใช้ค่า $\bar{x} \pm 1$ SD. มีดังนี้

คะแนน	การแปลผล
39.47 - 42.00	ความสมบูรณ์ในการทำหน้าที่ด้านสังคมอยู่ในระดับสูง
29.36 - 39.46	ความสมบูรณ์ในการทำหน้าที่ด้านสังคมอยู่ในระดับปานกลาง
14.00 - 29.35	ความสมบูรณ์ในการทำหน้าที่ด้านสังคมอยู่ในระดับต่ำ

3.3 แบบประเมินการรับรู้ภาวะสุขภาพของตนเอง เป็นแบบประเมินการรับรู้ภาวะสุขภาพ ซึ่งผู้วิจัยประยุกต์ตามแนวคิดของ Speake และคณะ (1989) ประเมินการรับรู้ภาวะสุขภาพ ใน 3 ด้านคือ การรับรู้ภาวะสุขภาพในปัจจุบัน 1 ข้อ การรับรู้ภาวะสุขภาพในอดีต 1 ข้อ และการรับรู้ภาวะสุขภาพเมื่อเปรียบเทียบกับสุขภาพของผู้อื่นที่มีอายุเท่า ๆ กัน 1 ข้อ รวมทั้งหมด 3 ข้อ

การรับรู้ภาวะสุขภาพในปัจจุบัน ให้เลือกตอบได้ 4 ระดับคือ สุขภาพไม่ดี สุขภาพพอใช้ สุขภาพดีและสุขภาพดีมาก มีเกณฑ์การให้คะแนนคือ ให้คะแนน 1, 2, 3 และ 4 ตามลำดับ การรับรู้ภาวะสุขภาพเมื่อเปรียบเทียบกับสุขภาพของผู้อื่น ให้เลือกตอบได้ 4 ระดับ

คือ แย่กว่า เท่ากัน ดีกว่า ดีกว่ามาก มีเกณฑ์การให้คะแนน คือ ให้คะแนน 1,2,3 และ 4 ตามลำดับ

การรับรู้ภาวะสุขภาพในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา ให้เลือกตอบได้ 4 ระดับคือ สุขภาพแย่กว่าเดิม สุขภาพเหมือนเดิม สุขภาพดีกว่าเดิมและสุขภาพดีกว่าเดิมมาก มีเกณฑ์การให้คะแนน คือ ให้คะแนน 1,2,3 และ 4 ตามลำดับ

เกณฑ์ในการแปลผล ใช้ค่า $\bar{x} \pm 1$ SD. มีดังนี้

คะแนน	การแปลผล
8.74 - 12.00	การรับรู้ภาวะสุขภาพอยู่ในระดับสูง
5.13 - 8.73	การรับรู้ภาวะสุขภาพอยู่ในระดับปานกลาง
3.00 - 5.12	การรับรู้ภาวะสุขภาพอยู่ในระดับต่ำ

สำหรับคะแนนเฉลี่ยของภาวะสุขภาพ ในภาพรวม (ความสมบูรณ์เชิงโครงสร้าง ความสมบูรณ์ในการทำหน้าที่ การรับรู้ภาวะสุขภาพ) เกณฑ์ในการแปลผลใช้ค่า $\bar{x} \pm 1$ SD. มีดังนี้

คะแนน	การแปลผล
127.56 - 148.00	มีความสมบูรณ์ของภาวะสุขภาพอยู่ในระดับสูง
107.21 - 127.55	มีความสมบูรณ์ของภาวะสุขภาพอยู่ในระดับปานกลาง
45.00 - 107.20	มีความสมบูรณ์ของภาวะสุขภาพอยู่ในระดับต่ำ

3.3 การหาความตรงและความเที่ยงของเครื่องมือ

3.3.1 การหาความตรงของเครื่องมือ (Content validity)

ผู้วิจัยนำแบบประเมินเกี่ยวกับความสามารถในการดูแลตนเอง แบบประเมินเกี่ยวกับความสมบูรณ์เชิงโครงสร้าง แบบประเมินการรับรู้ภาวะสุขภาพที่ผู้วิจัยประยุกต์ขึ้น และแบบประเมินเกี่ยวกับความสมบูรณ์ในการทำหน้าที่ด้านสังคม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ไปหาความตรงตามเนื้อหา โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ตรวจสอบดังนี้

แพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านผู้สูงอายุ	1 คน
อาจารย์พยาบาลผู้เชี่ยวชาญด้านผู้สูงอายุ	3 คน
อาจารย์พยาบาลผู้เชี่ยวชาญการใช้ทฤษฎีการดูแลตนเองของโอเร็ม	4 คน
ประธานชมรมผู้สูงอายุ	1 คน

หลังจากที่ผู้ทรงคุณวุฒิได้ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของแบบประเมินทั้งหมด แล้วผู้วิจัยได้ดำเนินการแก้ไข ปรับปรุงข้อคำถามให้มีความเหมาะสมด้านภาษาและครอบคลุมเนื้อหาที่ได้รับคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด

3.3.2 การหาความเที่ยงของเครื่องมือ (Reliability)

ผู้วิจัยนำแบบประเมินเกี่ยวกับความสามารถในการดูแลตนเอง แบบประเมินเกี่ยวกับความสมบูรณ์เชิงโครงสร้าง แบบประเมินการรับรู้ภาวะสุขภาพ และแบบประเมินเกี่ยวกับความสมบูรณ์ในการทำหน้าที่ด้านสังคม ที่ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ และได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำไปทดลองใช้กับผู้สูงอายุที่มีลักษณะเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่าง ที่หมู่บ้านเพ็กใหญ่ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดขอนแก่น จำนวน 30 คน แล้ววิเคราะห์หาความเที่ยงของแบบประเมิน โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ตามสูตรในภาคผนวก ก. ได้ค่าความเที่ยง ดังนี้

แบบประเมินความสามารถในการดูแลตนเองได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.93

แบบประเมินภาวะสุขภาพ ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.87

แบบประเมินเกี่ยวกับความสมบูรณ์เชิงโครงสร้างได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.93

แบบประเมินเกี่ยวกับความสมบูรณ์ในการทำหน้าที่ด้านร่างกาย ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.92

แบบประเมินเกี่ยวกับ ความสมบูรณ์ในการทำหน้าที่ด้านสังคม ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.76

แบบประเมินเกี่ยวกับการรับรู้ภาวะสุขภาพ ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.87

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง และผู้ช่วยวิจัยที่เป็นนักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการพยาบาลชุมชน จำนวน 2 คน โดยมีขั้นตอนการเก็บข้อมูลดังนี้

ขั้นที่ 1 การเตรียมก่อนเก็บข้อมูล

1.1 ก่อนเก็บข้อมูล ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้านทั้ง 6 หมู่บ้าน ที่ตกเป็นกลุ่มตัวอย่างโดยศึกษาอาณาเขตจากแผนที่ และสอบถามเจ้าหน้าที่สาธารณสุข อาสาสมัครสาธารณสุขที่รับผิดชอบหมู่บ้านนั้น ๆ และศึกษาจำนวนครัวเรือน จำนวนผู้สูงอายุจากแบบสำรวจ จปฐ. 1,2,3 เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาวางแผนในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.2 การเตรียมผู้ช่วยวิจัย

ผู้วิจัยอบรมและชี้แจงการใช้แบบประเมินแก่ผู้ช่วยวิจัย ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาการพยาบาลชุมชน สามารถพูดและเข้าใจภาษาท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี เบ็ดเฝ้า-การสให้ซักถามจนเกิดความเข้าใจ แล้วนำไปทดลองสัมภาษณ์กลุ่มผู้สูงอายุที่คล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างจนเกิดความมั่นใจในการนำไปใช้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

ขั้นที่ 2 การเก็บข้อมูล

2.1 ช่วงเวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ระหว่างเดือนธันวาคม 2538 ถึงเดือนมกราคม 2539 วันจันทร์ - อาทิตย์ ระหว่างเวลา 08.00-18.00 น.

2.2 วิธีการที่ใช้ในการเก็บข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ ผู้วิจัยได้ไปพบผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาแต่ละรายที่บ้าน แนะนำตัว ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งขอความร่วมมือในการตอบแบบประเมิน ใช้เวลาในการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างแต่ละคนแตกต่างกันตามสถานการณ์ โดยเฉลี่ยคนละประมาณ 45-60 นาที

2.3 ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสัมภาษณ์และแบบประเมินทุกชุดภายหลังเก็บรวบรวมข้อมูล หากชุดใดที่ข้อมูลไม่ครบถ้วน ผู้วิจัยได้ออกไปเก็บรวบรวมข้อมูลซ้ำจนได้ข้อมูลครบ

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ได้ครบแล้ว ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูลในแบบสัมภาษณ์อีกครั้งก่อนที่จะลงรหัส และทำการตรวจสอบรหัสข้อมูลก่อน แล้วทำการวิเคราะห์ด้วยเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรม SPSS/PC (Statistical Package for the Social Science) ดังนี้

3.5.1 ลักษณะทั่วไปของผู้สูงอายุ วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และการคำนวณร้อยละ

3.5.2 หาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการดูแลตนเอง กับภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product - Moment Correlation Coefficient) และการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ โดยการทดสอบที (t-test)

3.5.3 เปรียบเทียบความสามารถในการดูแลตนเอง และภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุที่มีความแตกต่างกันตามปัจจัยพื้นฐาน

3.5.3.1 ทาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความสามารถในการดูแลตนเองและคะแนนภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุ

3.5.3.2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการดูแลตนเอง และค่าเฉลี่ยของคะแนนภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุที่มีความแตกต่างกันตามปัจจัยพื้นฐาน ได้แก่ ระดับการศึกษา และระบบครอบครัว (สถานภาพสมรส ลักษณะการพักอาศัย การเป็นเจ้าของ-บ้าน บทบาทหน้าที่ของผู้สูงอายุในครอบครัว) ใช้การทดสอบที (t-test) แบบ 2 ทาง (Two tailed tests) โดยจำแนกตัวแปรแต่ละตัวออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

- . ระดับการศึกษา แบ่งเป็น ไม่มีการศึกษา และมีการศึกษา
- . สถานภาพสมรส แบ่งเป็น สถานภาพสมรสคู่ และสถานภาพสมรสหม้าย/หย่า/แยก
- . ลักษณะการพักอาศัย แบ่งเป็น อยู่คนเดียว/อยู่คนเดียวและเลี้ยงหลาน และอยู่กับคู่สมรส/อยู่กับคู่สมรสและบุตรหลาน
- . การเป็นเจ้าของบ้าน แบ่งเป็น อาศัยอยู่บ้านของตนเอง และอาศัยบ้านของบุตรหลาน
- . บทบาทหน้าที่ของผู้สูงอายุในครอบครัว แบ่งเป็น เป็นที่ปรึกษาและช่วยตัดสินใจปัญหา ดูแลบ้าน เลี้ยงหลาน และเป็นผู้หารายได้หรือช่วยหารายได้

3.5.3.3 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความสามารถในการดูแลตนเอง และคะแนนภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุที่มีความแตกต่างกันตามปัจจัยพื้นฐาน ได้แก่ รายได้ และระบบครอบครัว (จำนวนสมาชิกในครอบครัว) โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way Analysis of Variance) และการเปรียบเทียบพหุคูณโดยวิธี Least Significant Difference โดยจำแนกตัวแปรแต่ละตัวออกเป็น 3 กลุ่มดังนี้

- . รายได้ แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับต่ำ ระดับปานกลาง และระดับสูง
- . จำนวนสมาชิกในครอบครัว แบ่งเป็น ครอบครัวขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่